

Boekbespreking

W. Brouwer. *Ervaringen met psychosociaal-anamnetisch onderzoek als diagnostisch hulpmiddel in een huisartsenpraktijk. Proefschrift, Groningen, 1962.*

Brouwer, huisarts te Emmeloord en lid van het Nederlands Huisartsen Genootschap heeft zijn studie gemaakt in en door middel van zijn eigen praktijk onder supervisie van zijn promotor Prof. Dr Mr P. A. H. Baan te Groningen. Aanleiding tot deze studie was enerzijds de hernieuwde belangstelling voor de psychosomatische geneeskunde, anderzijds de kloof tussen wetenschap en huisartsenpraktijk. Er werd getracht met exacte methoden en meetbare gegevens de waarde te bepalen van de psychosociale anamnese voor de diagnostiek van de huisarts. Zoals begrijpelijk is dit een moeilijk werk, waarbij veel subjectieve waarden in objectieve feiten moeten worden uitgedrukt. Het strekt Brouwer tot eer dat hij heeft getracht een draad in dit doolhof uit te leggen en dat hij bovendien nog een poging heeft ondernomen om de praktische waarde voor de huisarts in zijn dagelijks werk te beoordelen.

Van enkele honderden patiënten werden er 68 geschikt geacht om een nader psychosociaal onderzoek in te stellen. Als richtlijn voor de bepaling van de waarde van dit onderzoek werden de volgende vragen gesteld: 1 Welke indicatie voor dit onderzoek was mogelijk; 2 welke diagnostische gegevens kwamen tevoorschijn; 3 welke waarde hadden deze gegevens voor de eindiagnose; 4 hoe is het praktische nut van dit onderzoek voor de praktijk te verhogen?

Bij de beschrijving van het psychosociale onderzoek blijkt, dat de methode van Weijl wordt gevolgd, dat het onderzoek gemiddeld 40 minuten duurt, dat notities worden gemaakt na afloop van het onderzoek en dat het somatische onderzoek en de ziekte-anamnese allerminst worden verwaarloosd. Teneinde een vergelijkbare indeling te maken, wordt van iedere patiënt genoteerd in welke diagnostische groep zijn ziekte valt, in welke waarderingschaal de uitkomst van het psychosociale onderzoek ten opzichte van de eindiagnose valt en of het ziekteverloop na een jaar de diagnose en ook de indeling bevestigt. Voor de diagnose-groepering worden de 19 hoofdgroepen van de „International Classification of diseases” van de World Health Organization gebruikt. Voor de waarderingschaal stelde Brouwer zelf een indeling vast, evenals voor de bevestiging van de diagnose na een jaar.

Onafhankelijk van de onderzoeker ging een psychiater voor elk afzonderlijk geval na, welk aandeel de gegevens van het psychosociale onderzoek in de eindiagnose hadden. Hierbij werd een grote correlatie tussen huisarts en psychiater gevonden, zelfs in die zin dat de psychiater meer gevallen van positieve waarde achtte dan de huisarts. Naast de voorzichtig gestelde conclusies ten aanzien van de waarde voor de diagnose bleek, dat het psychosociale onderzoek als neveneffect een nauwere band tussen huisarts en patiënt bewerkstelligde, de patiënten beter ziekte-inzicht gaf, de huisarts een kritischer zelfinzicht gaf en de eventuele verwijzing naar de specialist genuanceerder deed zijn. In hoeverre door deze factoren naast diagnostieke ook reeds tijdens het psychosociale onderzoek therapie werd bedreven, is een open vraag. Reeds vroeger heeft Baan erop gewezen dat in de moderne geneeskunde diagnostiek en therapie moeilijk zijn te scheiden, vooral op het gebied van de psychiater en de huisarts. Eenzelfde evolutie ziet men trouwens ook buiten de geneeskunde, bijvoorbeeld bij de rechtspraak.

Tenslotte geeft de onderzoeker nog enkele wegen aan om dit onderzoek te evalueren. Hij hoopt dat een dergelijk onderzoek in meer praktijken, die tenslotte alle anders zijn samengesteld, zal gebeuren. Hij hoopt dat de huisarts een betere scholing zal krijgen in deze richting, meer tijd ter beschikking zal krijgen voor dergelijk onderzoek en de samenwerking met specialisten zal uitgroeien.

Het Nederlands Huisartsen Genootschap kan verheugd zijn dat één der leden een dergelijk onderzoek in eigen praktijk heeft kunnen voltooien, om het werk zelf dat is gepresteerd, om het praktische resultaat dat er uit is voortgevloeid en omdat blijkt dat ook de huisarts in een grote praktijk wetenschappelijk werk kan verrichten. Bij de promotie van Brou-

wer bleek bij monde van de hooggeleerde opponenten weer eens welke waardering de pogingen van het Nederlands Huisartsen Genootschap ondervinden.

Dat het mogelijk is wetenschap en praktijk als ook psychische en somatische geneeskunde te verenigen heeft Brouwer met het bewerken van dit proefschrift bewezen.

J. M. L. Phaff.

J. H. de Haas-Posthuma. *Perinatale sterfte in Nederland; onderzoek naar factoren, die de perinatale sterfte beïnvloeden. Van Gorcum en Comp., Assen, 1962.*

Het in deze dissertatie besproken onderzoek is gebaseerd op de vergelijking van een sterfte- en een controlegroep die beide een a-selecte steekproef vormden. De enquête, door middel waarvan de zeer uitvoerige gegevens werden verkregen, vond plaats in 1952/1953. De grootte van het materiaal bedroeg ongeveer duizend perinataal gestorven kinderen, met een controlegroep van gelijke grootte van pasgeborenen die werd gevormd door steeds dát kind in het onderzoek te betrekken dat juist vóór het perinataal gestorven kind bij de Burgelijke Stand was aangegeven.

Door allerlei factoren nam de bewerking van de gegevens zoveel tijd in beslag dat de resultaten eerst tien jaar na het onderzoek konden worden gepubliceerd. In deze tien jaar daalde de perinatale sterfte van 30 tot 25 pro mille! Een ander bezwaar dat men tegen een onderzoek van een a-select materiaal kan inbrengen is, dat men niet zeker is van de hulp van de desbetreffende verloskundigen. Deze „verloskundigen vermochten de aard en de betekenis van de enquête niet altijd in te zien”.

Ondanks deze bezwaren kan deze dissertatie ter lezing worden aanbevolen aan huisartsen die hun verloskundige inzichten wensen te verbeteren. De tijd van de romantische verloskunde is voorbij; het komt er nú op aan een goed gefundeerde selectie toe te passen: wie kán thuis en wie móét klinisch bevallen. De aanbevelingen die de schrijfster geeft zijn het overdenken zeker waard!

G. J. Bremer

Het lezen waard

Nu het ingediende ontwerp Ziekenfondswet allerwege ter discussie wordt gesteld, zullen er zeker huisartsen zijn die zich enigszins in deze materie wensen te verdiepen. Beslist het lezen waard is: Kort overzicht van de ontwikkeling van de Nederlandse Ziekenfondsverzekering, uitgave van de Ziekenfondsraad, P.C. Hoofdstraat 162, Amsterdam, 1960, 55 bladzijden, prijs f 2,—.

Bekendmakingen

JAARVERSLAG 1961
GEZONDHEIDSORGANISATIE T.N.O.

Bij de aankondiging van dit jaarverslag is het mogelijk nuttig te memoreren, dat het werkterrein van de Gezondheidsorganisatie T.N.O. zowel het uitvoeren als het bevorderen van onderzoek van de gezondheid omvat. De uitvoering van een onderzoek, waarvoor de Gezondheidsorganisatie zelf het initiatief neemt, kan enerzijds in een instituut geschieden, waar een bepaald speurwerkprogramma tot ontwikkeling wordt gebracht, anderzijds plaats vinden in de vorm van landelijke onderzoekingen, zoals het onderzoek over de gezondheid van de bejaarden met medewerking van huisartsen. De bevorderende taak wordt vervuld door het aan derden — de initiatiefnemers — verlenen van een aanvullend subsidie en het zo nodig coördinerend werkzaam zijn.

Er bestaat, ter verzekering van een zo hoog mogelijk rendement van haar werk, nauwe samenwerking tussen de Gezondheidsorganisatie T.N.O. en onder andere de geneeskundige en farmaceutische hoofdingspectie van de volksgezondheid, de gezondheidsraad en de medische faculteiten.

In tegenstelling tot vorige jaarverslagen wordt ditmaal geen uiteenzetting gegeven over de vordering van lopende